

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta

Pöytäkirja

Aika 28.01.2025 16:00 - 16:57

Paikka Askonkatu 2, 4. krs, kokoustilat Salpausselkä/Sokkeli

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Osallistujat	Wallenius Jani	puheenjohtaja	
	Storlöpare Janne	I varapuheenjohtaja	
	Kaasinen Hannu	II varapuheenjohtaja	
	Similä Neea	jäsen	
	Ruhberg Jukka	jäsen	
	Heikkinen Minna	jäsen	
	Öster Kirsi	jäsen	
	Uhrman Jani	jäsen	
	Kupiainen Anna Kaisa	jäsen	
	Ylä-Soininmäki Tauno	jäsen	
	Alho Olli	kaupunkikehitysjohtaja, esittelijä	
	Kempainen Mika	rak.- ja ymp.valv. johtaja, esittelijä	
	Sivonen Markku	rakennuslupapäällikkö, asiantuntija	
	Alaluukas Juha	ympäristölupapäällikkö, asiantuntija	
	Löytty Petra	kaupungineläinlääkäri, asiantuntija	
	Nordberg Pia	valmistelusihteeri, pöytäkirjanpitäjä	

Nimi

Tehtävä

Lisätieto

Rakennus- ja ympäristölupalaakunnan puolesta

Jani Wallenius

Pia Nordberg

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Neea Similä

Minna Heikkinen

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa

<http://www.lahti.fi> 04.02.2025

Pia Nordberg

valmistelusihteri

§	Otsikko	Sivu
§ 1	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	4
§ 2	Pöytäkirjan tarkastajat	5
§ 3	Terveydensuojelulain 51 § ja 53 §:n mukaisen määräyksen antaminen Asunto Oy Ukonhattu	6
§ 4	Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteuma vuonna 2024	13
§ 5	Oikaisuvaatimus rakennuslupaun 398-2024-293	16
§ 6	Oikaisuvaatimus rakennuslupaun 398-2024-591 (hakija)	26
§ 7	Oikaisuvaatimus rakennuslupaun 398-2024-591 (naapuri)	31
§ 8	Lausunto Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle rakennus- ja ympäristölupalaakunnan päätöksestä 5.11.2024 § 91	36
§ 9	Tiedoksi merkittävät asiat	41
§ 10	Muut asiat	42

Rakennus- ja ympäristölupalaakunta
Pöytäkirja

nro 1

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalaakunta, 28.01.2025

§ 1

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Rakennus- ja ympäristölupautakunta

Pöytäkirja

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupautakunta, 28.01.2025

nro 1

§ 2

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin jäsenet Neea Similä ja Minna Heikkinen.

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 28.01.2025

§ 3

Terveydensuojelulain 51 § ja 53 §:n mukaisen määräyksen antaminen Asunto Oy Ukonhattu

5489/11.02.01.01/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Terveydensuojeluinsinööri Katarina Vyhnalek, puh. 050387 8730

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lahden rakennus- ja ympäristölupalautakunta määrää terveydensuojelulain (763/1994) 51 ja 53 §:n mukaisesti rakennuksen omistajaa Asunto Oy Ukonhattua seuraavasti:

Päävelvoite 1

Kiinteistön omistajan tulee toimittaa kirjallinen selvitys toimenpiteistä, joilla selvitetään tupakansavunhajun kulkeutumisen reitit mahdollisesti asuntojen välillä ja selvityksen toteutusaikataulu.

Päävelvoite 2

Kiinteistön omistajan tulee toimittaa kirjallinen selvitys toimenpiteiden aikataulusta, joihin kiinteistön omistaja ryhtyy tupakansavuhajuhaitan poistamiseksi asunnosta.

Päävelvoite 1 mukainen kirjallinen selvitys tulee antaa 28.2.2025 mennessä.

Päävelvoite 2 mukainen kirjallinen selvitys tulee antaa 28.2.2025 mennessä.

Määräyksen tehostaminen

Lahden rakennus- ja ympäristölautakunta tehostaa määräyksiä juoksevilla uhkasakolla seuraavasti:

Jos päävelvoitetta 1 ei ole noudatettu annettuun määräaikaan mennessä.

Juoksevan uhkasakon kiinteä peruserä päävelvoitteelle 1 on 3 000 € ja lisäerä jokaista uhkasakkojaksoa on 1 000 €.

Jos päävelvoitetta 2 ei ole noudatettu annettuun määräaikaan mennessä.

Juoksevan uhkasakon kiinteä peruserä päävelvoitteelle 2 on 3 000 € ja lisäerä jokaista uhkasakkojaksoa on 1 000 €.

Uhkasakkolain 10 §:n nojalla uhkasakko voidaan tuomita maksettavaksi, jos velvoitteita ei ole noudatettu eikä noudattamatta jättämiselle ole pätevää syytä. Kiinteistön omistaja voidaan tuomita maksamaan asetettu uhkasakon kiinteä peruserä määräajan päätyminen jälkeen (3 000 euroa) ja lisäksi, jos samat päävelvoitteet ovat edelleen myöhemmin täyttämättä, voidaan määrätä maksamaan uhkasakon lisäerä (1 000 euroa). Lisäerien määräämisen tarkastelujakso on kaksi kuukautta kerrallaan eli jokaisesta kahden kuukauden jaksosta, jonka aikana kiinteistön omistaja on rikkonut määräystä, voidaan sille tuomita uhkasakon lisäerä. Lisäerän tarkastelujakso alkaa peruserän tuomitsemispäätöstä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Määräystä on noudatettava mahdollisesta valituksesta huolimatta.

Perusteluosa

Asia on tullut vireille Lahden terveydensuojeluviranomaiselle 2.7.2024 asunnontarkastuspyynnöllä. Asukas teki ensimmäisen asunnontarkastuspyynnön 17.1.2024, mutta ympäristöterveys ohjeisti asukasta viemään asian ensin käsiteltäväksi taloyhtiön kokoukseen ja pitämään hajupäiväkirjaa tupakansavunhajusta. Toisen asunnontarkastuspyyntölomakkeen (päiväys, 2.7.2024) liitteissä oli asukkaan pitämä hajupäiväkirja ajalta 13.1. - 21.6.2024, asukkaan hallitukselle toimittama kirjelmä tupakansavunhajuun liittyvän asian ottamiseksi esityslistaan, asukkaan kirjelmä haittaa aiheuttavalle osapuolelle sekä kopio Asunto Oy Ukonhatun 27.5.2024 pitämän yhtiökokouksen pöytäkirjasta. Pöytäkirjan 26§:ssä osakkeen omistaja on esittänyt Asunto Oy Ukonhatulle tupakointikiellon hakemista taloyhtiölle. Asunto Oy Ukonhattu on päättänyt, ettei taloyhtiö lähde hakemaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen asettamaa tupakointikieltoa Asunto Oy Ukonhatulle.

Ympäristöterveys teki 19.7.2024 asunnontarkastuksen asuntoon. Tarkastuksella asunnon työhuoneessa havaittiin poikkeavaa vanhan pinttyneen tupakansavun hajua. Taloyhtiötä kehoitettiin toimittaa kirjallinen selvitys Lahden ympäristöterveydelle mitä toimenpiteitä on tehty tupakansavun hajun kulkeutumisen estämiseksi asunnosta asuntoon sekä kirjallinen selvitys toimenpiteistä sekä niiden aikataulusta joihin kiinteistön omistaja ryhtyy terveystahaitta aiheuttavan olosuhteen poistamiseksi. Määräaika kirjallisten selvitysten toimittamiselle oli 1.11.2024. Taloyhtiö ei toimittanut pyydettyjä selvityksiä määräaikaan mennessä. Ympäristöterveyden tarkastuskertomus (tapahtumatunnus 1751919, päiväys 31.7.2024) on oheismateriaalina.

Ympäristöterveys kuuli asianosaisia hallintolain 34 ja 36 §:n mukaisesti kirjallisesti 27.11.2024 päivätyllä kuulemiskirjeellä sähköisesti. Määräaika vastineen toimittamiselle oli 13.12.2024. Kuulemiskirje (päiväys 27.11.2024) on oheismateriaalina.

Asunto Oy Ukonhattu toimitti kirjallisen vastineen 11.12.2024. Taloyhtiön toimittaman vastineen mukaan ympäristöterveyden tekemän asunnontarkastuksen tarkastuskertomuksessa ei ole mainittu mistä mahdollinen tupakansavunhaju tulee huoneistoon. Vastineen mukaan taloyhtiön mielestä ei ole toteennäytetty, että huoneistossa oleva pinttynyt tupakansavunhaju olisi tullut yhtiön vastuulla olevien järjestelmien kautta huoneistoon. Vastineessa todetaan, että jos pystytään osoittamaan aukottomasti tupakansavunhajun tulevan yhtiön ylläpitämistä järjestelmistä huoneistoon, ryhtyy yhtiö asian vaatimiin toimenpiteisiin asian korjaamiseksi. Asunto Oy Ukonhatun toimittama vastine on oheismateriaalina.

Asunnon osakas toimitti kirjallisen vastineen postitse 11.12.2024 (vastine päivätty 9.12.2024). Asukas toi vastineessaan esille hajuhaitan toistuvuutta.

Ympäristöterveys teki asiakirjatarkastuksen 16.12.2024.

Asiakirjatarkastuksessa ympäristöterveys totesi, että Asunto Oy Ukonhattu on vastineessaan ilmoittanut, että taloyhtiö kieltäytyy ympäristöterveyden asunnontarkastuksellaan havaitseman terveyshaittaa aiheuttavan olosuhteen selvittämisestä. Vastineessaan yhtiö vetoaa siihen, että ympäristöterveys ei ole osoittanut hajuhaitan kulkeutumista yhtiön vastuulla olevien järjestelmien kautta. Ympäristöterveys ilmoitti siirtävänsä asian käsittelyn Lahden Rakennus- ja Ympäristölupalautakuntaan sekä esittävänsä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle määräyksen antamista Asunto Oy Ukonhatulle perustuen siihen, että kiinteistön omistaja on

kieltäytynyt selvittämästä terveyshaittaa aiheuttavaa olosuhdetta ja syytä / mahdollisia vuotoreittejä, ja siten laiminlyönyt veloitteensa selvittää riittävästi asunnon terveyshaittaa. Ympäristöterveyden asiakirjatarkastuksen tarkastuskertomus (tapahtumatunnus 1821967, päiväys 16.12.2024) on oheismateriaalina.

Terveydensuojelulain 1 §:n mukaan terveydensuojelulain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa (terveydensuojelu).

Terveydensuojelulaissa tarkoitetaan terveyshaitalla ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä.

Terveydensuojelulain 26 §:n mukaan asunnon ja muun sisätilan sisäilman puhtauden, lämpötilan, kosteuden, melun, ilmanvaihdon, valon, säteilyn ja muiden vastaavien olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu asunnossa tai sisätilassa oleskeleville terveyshaittaa.

Terveydensuojelulain 27 §:n 1 momentin mukaan jos asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyy melua, tärinää, hajua, valoa, mikrobeja, pölyä, savua, liiallista lämpöä tai kylmyyttä taikka kosteutta, säteilyä tai muuta niihin verrattavaa siten, että siitä voi aiheutua terveyshaittaa asunnossa tai muussa tilassa oleskelevalle, toimenpiteisiin haitan ja siihen johtaneiden tekijöiden selvittämiseksi, poistamiseksi tai rajoittamiseksi on ryhdyttävä viipymättä.

Terveydensuojelulain 27 §:n 2 momentin mukaan, jos haitta aiheutuu asuinhuoneiston tai muun oleskelutilan rakennuksen rakenteista, eristeistä tai rakennuksen omistajan vastuulla olevista perusjärjestelmistä, haitan

poistamisesta vastaa rakennuksen omistaja, ellei muualla laissa toisin säädetä. Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi velvoittaa sen, jonka vastuulla haitta on, ryhtymään viipymättä tarvittaviin toimenpiteisiin terveyshaitan ja siihen johtaneiden tekijöiden selvittämiseksi, poistamiseksi tai rajoittamiseksi.

Terveydensuojelulain 51 §:n mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi.

Terveydensuojelulain 53 §:n mukaan, jos joku ryhtyy toimiin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti taikka lyö laimin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaisen velvollisuutensa, valvontaviranomainen voi päätöksellään velvoittaa asianomaisen määräajassa oikaisemaan sen, mitä on oikeudettomasti tehty tai lyöty laimin. Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla.

Terveydensuojelulain 56 §:n mukaisesti 27, 51 ja 52 §:ssä tarkoitettu päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Koska ympäristöterveyden tekemällä tarkastuksella asunnossa on todettu esiintyvän tupakansavun hajua, joka voi aiheuttaa terveyshaittaa ja koska ympäristöterveyden antamia kehotuksia ei ole noudatettu, on rakennus- ja ympäristölupalautakunnan tarpeen antaa terveydensuojelulain 27, 51 ja 53 §:n mukainen määräys tupakansavun hajun kulkeutumisen selvittämiseksi sekä toimittamaan kirjallisen selvityksen korjaavista toimenpiteistä sekä niiden aikatauluista.

Sovelletut oikeusohjeet

Terveydensuojelulaki 763/1994, §1, 26§, §27, §49, §51, §53

Terveydensuojeluasetus 1280/1994

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista 545/2015, §2, §20

Asumisterveysasetuksen soveltamisohjeet 8/2016

Hallintolaki 434/2003, §34

Muutoksenhaku

Hallintovalitus

Toimenpiteet

Tiedoksi:

Saantitodistuskirjeenä Asunto Oy Ukonhattu, Juha Piispanen, isännöitsijä,
Kontu Oy, Saimaankatu 8, 15140 Lahti

Asunnon osakas, [REDACTED]

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 28.01.2025

§ 4

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteuma vuonna 2024

377/11.02.01.02/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Johtava terveydensuojeluinsinööri Tomi Bondarew p. 050 518 4485

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta päättää hyväksyä ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman vuoden 2024 toteutumien arvioinnin ja päättää lähettää päätöksen Etelä-Suomen aluehallintovirastolle tiedoksi helmikuun 2025 loppuun mennessä.

Perusteluosa

Lahden kaupungin rakennus- ja ympäristölupalautakunta on 12.12.2023 hyväksynyt Lahden ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020–2024 päivityksen vuodelle 2024.

Valtioneuvoston asetuksessa kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006) säädetään, että kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumista on arvioitava vuosittain ainakin seuraavien tekijöiden osalta:

- 1) tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin
- 2) tarkastusten kattavuus
- 3) näytteiden määrä valvontakohdetyypeittäin sekä
- 4) valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen.

Toteutumisen arviointiraportti käsitellään viranomaisena toimivassa lautakunnassa tai muussa monijäsenisessä toimitelmässä ja toimitetaan Etelä-Suomen aluehallintovirastolle helmikuun loppuun mennessä.

Lahden ympäristöterveyden toiminnasta ja ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisesta vuonna 2024 on laadittu liitteenä oleva erillinen raportti. Raportti on katsaus yksikön toimintaan valvonnan suunnitelmallisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Siinä on eritelty elintarvikelain, terveydensuojelulain, tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta sekä eläinlääkintähuollon toteutuminen omiksi osioikseen. Raportissa on nostettu esiin eri lakialojen valtakunnallisissa valvontasuunnitelmissa määriteltyjen painopisteiden konkreettista toteuttamista Lahden kaupungissa sekä esitetty valvonnan toteutuneita suorittemääriä numeerisina taulukoina.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Rakennus- ja ympäristölupalaakunta
Pöytäkirja

nro 1

Liitteet

- 1 Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteumaraportti 2024 - Lahden ympäristöterveys

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 28.01.2025

§ 5

Oikaisuvaatimus rakennuslupaan 398-2024-293

2547/10.03.00.02/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Johtava lupakäsittelijä Jaana Hovatov p. 044 482 0407

Rakennustarkastaja Juhani Pirinen p. 044 482 0808

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla lautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta päättää hylätä oikaisuvaatimuksen. Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Perusteluosa

Lupapäätös 398-2024-293

Rakennustarkastaja on 11.12.2024 tehnyt päätöksen 398-2024-293 vesi-ilmalämpöpumpun asennuksesta kiinteistölle [REDACTED], [REDACTED], Lahti. Päätös on annettu julkipanon jälkeen 16.12.2024.

Oikaisuvaatimus

Naapurikiinteistön [REDACTED] haltija on 19.12.2024 oikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetyssä määräajassa jättänyt oikaisuvaatimuksen päätöksestä ja toimittanut oikaisuvaatimukseensa korjauksen 22.12.2024 ja täydennyksen 30.12.2024.

Oikaisuvaatimuksessa vaaditaan tehdyn päätöksen kumoamista mm. seuraavin perustein:

- vesi-ilmalämpöpumppu on sijoitettu väärään kohtaan rakennusta ja se on normaalia kovaäänisempi, mistä aiheutuu meteliä naapurikiinteistölle
- luvan myöntämisen perusteena käytetty melumittauspöytäkirja ei ole puolueeton, se on virheellinen eikä todista pumpun käyneen mittauksen aikana täydellä teholla
- viranomaisen tekemä melumittaus on jätetty huomioimatta luvassa
- hakemus ei täytä kaupungin lupaohjeen mukaisia vaatimuksia
- pumppu tuottaa yli 39 desibelin keskiäänitason
- tieliikennemelua ei ole mitattu ympäristöoppaan 15/1996 mukaisesti.

Oikaisuvaatimus, päivitetty oikaisuvaatimus ja oikaisuvaatimuksen täydennys ovat kokonaisuudessaan käytettävissä lautakuntakäsittelyssä.

Taustaa lupahakemuksen käsittelystä

Rakennuslupaa haetaan alun perin vuonna 2021 luvattomasti asennetulle vesi-ilmalämpöpumpulle, jolle on vuonna 2022 haettu lupaa. Tuolloin lupahakemus on hylätty naapurien valitettua liian kovasta äänestä. Kaupungin ympäristönsuojelutarkastaja oli tehnyt tontilla suuntaa antavaksi luonnehtivansa mittauksen, jonka mukaan pumppu oli liian kovaääninen. Taustamelua ei kuitenkaan oltu mitattu eikä tehty taustamelukorjausta mittaustuloksiin.

"Mittaustulokset ovat suuntaa-antavia ja kuvaavat mittausaikana vallinnutta sen hetkistä tilannetta. Mittaushetkellä reilun 100 metrin päässä sijaitsevalla moottoritiellä oli normaalia keskipäivän liikennettä, joka kuului mittauspisteille taustameluna. Moottoritien reunassa on ainakin osittain meluita. Taustamelua ei ole erikseen mitattu. Mittauspisteillä 1 ja 2 vesi-ilmalämpöpumpun ääni oli selkeästi havaittavissa.

Mittauspisteellä 3 vesi-ilmalämpöpumpun ääni oli havaittavissa vain hyvin vaimeana. Koska pakkasta oli vain vähän, todettiin, ettei vesi-ilmalämpöpumppu todennäköisesti ole päällä maksimiteholla. On mahdollista, että vesi-ilmalämpöpumpusta aiheutuva meluhaitta on kovalla pakkasella nyt saatuihin mittauksiin nähden suurempi.

Mittauksien perusteella voidaan todeta, että vesi-ilmalämpöpumpusta aiheutuva melutaso ylittää kyseisellä mittaushetkellä Ympäristöministeriön asetuksessa rakennuksen ääniympäristöstä (796/2017) annetut raja-arvot."

Uuden lupahakemuksen liitteeksi hakija on toimittanut 24.10.2024 päivätyn mittausraportin, jonka mukaan pumpun äänet alittavat ympäristöministeriön asetus rakennuksen ääniympäristöstä mukaiset äänitasot, kun taustamelukorjaukset on tehty ja pumppu on mittaushetkellä käynyt täysillä kierroksilla.

"Mittauksien aikana moottoritien (valtatie 4) liikennemelu oli kuulohavainnoin mittauspisteessä hallitseva. Ilma-vesilämpöpumpun melu oli heikosti havaittavissa mittauspisteessä." Mittauksessa on kokonaismelumääräksi tontin rajalla saatu 52 dB. Kun mittaukselle oli tehty taustamelukorjaus, ilma-vesilämpöpumpun tuottama äänitaso mittauspisteessä on raportin mukaan 45 dB.

Naapurikuulemisessa nyt oikaisuvaatimuksen tehnyt naapuri on esittänyt luvan hylkäämistä liian kovaan ääneen vedoten. Naapuri on 25.11.2024

toimittanut rakennusvalvontaan kirjelmän, jossa kyseenalaistetaan viimeisimmät mittaukset. Naapuri on toimittanut myös asiantuntijalausunnon, jonka mukaan kaupungin ympäristönsuojelutarkastajan tekemä mittaus vuonna 2021 on relevantti arvioitaessa pumpun äänitasoja. Lausunnossa myös esitetään, että naapurikiinteistöllä tulisi mitata sosiaali- ja terveysministeriön nk. asumisterveysasetuksen (545/2015) mukaisesti sisätilaan kantautuvia ääniä ja verrata niitä ko. asetuksen raja-arvoihin.

Naapuri on tuolloin myös vaatinut:

"1. Vaadimme, että vesi-ilmalämpöpumppu sijoitetaan pois hakemuksessa esitetyltä paikalta koska se tuottaa säädökset ylittävää melua meidän tontille sekä talomme makuuhuoneisiin.

2. Vaadimme, että pumpusta on tehtävä asetukset täyttävä melumittaus. Mittauksessa tulee varmistaa, että pumppu käy täydellä teholla, kuten se käy pakkasjaksojen aikana. Hakemuksessa mukana oleva melumittaus ei täytä hyväksyttävän melumittauksen kriteereitä. Melumittaushetkellä oli ulkolämpötila +20 , eikä mittauksen tekijä ole varmistanut, että pumppu toimi täydellä teholla.

3. Vaadimme pumpun eteen on tehtävä toimiva melunvaimennus. Erikseen mitoitettu melu-seinäke pumpun eteen, n 2 metrin etäisyydelle."

Hakijan mittausraportin on allekirjoittanut kaksi akustiikkaan erikoistunutta FISE-pätevyyden (PV, poikkeuksellisen vaativa) omaavaa asiantuntijaa (Ins. Yamk ja DI). Rakennusvalvonnan aikaisempien päätösten mukaan vastaavat pumput on hyväksytty, jos äänet ovat pätevien asiantuntijoiden toimesta tehdyssä mittauksessa naapurin rajalla alittaneet mittaushetkellä, pumpun ollessa täysillä kierroksilla, ympäristöministeriön asetuksen raja-arvot.

Rakennusvalvonnan tulkinnan mukaan omalla tontilla äänitasot voivat ylittyä, sillä tontin omistaja voi itse määritellä oman tonttinsa oleskelualueen.

Asumisterveysasetus on tarkoitettu terveyshaittojen tulkintaan eikä rakennusluvan myöntämisen perusteeksi voi edellyttää sen mukaisia sisätilan äänimittauksia. Äänen kantautumiseen sisälle vaikuttavat mm. olemassa olevan rakennuksen rakenteet, tiiveys ja ikkunoiden laatu, joihin luvan hakija ei voi vaikuttaa.

Viimeisimmän, pätevien asiantuntijoiden laatiman raportin mukaan, vesi-ilmalämpöpumpun äänitaso on voimassa olevan asetuksen mukainen.

Hakijan vastine

Hakijalle on annettu oikaisuvaatimuksen johdosta mahdollisuus antaa vastine 17.1.2025 mennessä ja ilmoitettu, että asia käsitellään viranomaisessa vaikei vastinetta annettaisi. Hakija on toimittanut vastineen 7.1.2025. Vastineessaan hakija ilmoittaa luottavansa melumittausyrityksen ammattitaitoon ja mainitsee, että valittajan tontille suurin taustamelu tulee noin 60 metrin päässä sijaitsevasta E4-moottoritiestä. Hakija kertoo vastineessaan, että valituskirjelmässä on annettu virheellistä tietoa pumpun käytöstä. Lämpöpumppua on todellisuudessa käytetty vuonna 2024 vain 133 vuorokauden ajan, vuonna 2023 ja 2022 hiukan enemmän. Suurimman osan vuodesta pumppu on pois päältä, koska lämpöpumppu ei ole kiinteistön ainoa lämmitysmuoto.

Hakijan vastine liitteineen on kokonaisuudessaan käytettävissä lautakuntakäsittelyssä.

Rakennusvalvonnan vastaus oikaisuvaatimukseen (sisennetty teksti)

Vaatus päätöksen kumoamisesta

Haettu lupa täyttää maankäyttö- ja rakennuslaissa asetetut edellytykset. Perusteita rakennusluvan kumoamiselle ei siten ole.

Oikaisuvaatimuksen tekijät eivät ole oikaisuvaatimuksessaan esittäneet sellaisia perusteita, etteikö maankäyttö- ja rakennuslain (135 §) rakennusluvan myöntämisen edellytykset olisi olemassa.

Vesi-ilmalämpöpumpun sijainti, pumpun ääni ja sen aiheuttama meteli naapurikiinteistölle

Haettu lupa täyttää ympäristöministeriön asetuksessa rakennuksen ääniympäristöstä (796/2017) 5 § asetetut edellytykset. Perusteita vaatia laitteen muuta sijoittamista ei näin ollen ole.

Hakija on toimittanut äänitasoista asiantuntijoiden laatiman mittausraportin, jonka mukaan asetuksen mukaiset edellytykset täyttyvät. Rakennusvalvonnan aikaisempien päätösten mukaan vastaavat pumput on hyväksytty, jos äänet ovat pätevien asiantuntijoiden toimesta tehdyssä mittauksessa naapurin rajalla alittaneet mittaushetkellä, pumpun ollessa täysillä kierroksilla, ympäristöministeriön asetuksen raja-arvot. Viranomaisen tulee kohdella hakijoita tasapuolisesti. Kyseessä olevaa hakijaa ei voi asettaa muita huonompaan asemaan hakemuksen käsittelyssä, joten lupa on tullut myöntää, kun myöntämisen edellytykset ovat täyttyneet.

Melumittauspöytäkirjan puolueellisuus ja virheellisyys

Mittausraportin tekijänä Sitowise vastaa raportissaan esittämistään tuloksista. Rakennusvalvonnalla ei ole syytä epäillä asiantuntijan tekemää mittausraporttia.

Viranomaisen tekemän melumittauksen huomioiminen

Kaupungin ympäristönsuojelutarkastaja on tehnyt tontilla suuntaa antavaksi luonnehtimansa mittauksen, jonka mukaan pumppu oli liian kovaääninen. Taustamelua ei kuitenkaan oltu mitattu eikä tehty taustamelukorjausta mittaustuloksiin. Suuntaa antava mittaus ei korvaa asiantuntijan tekemää varsinaista melumittausta.

Hakemuksen ohjeidenmukaisuus

Rakennusvalvontaviranomainen käsittelee lupahakemukset ja asettaa lupaehdot maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla. Oikaisuvaatimuksen tekijöiden mainitsema ohje ilma-vesilämpöpumpun lupakäsittelystä on yleisohjeistus asiakkaalle, ei viranomaisen oma sisäinen toimintaohje. Ohjeessa mainitaan myös, että korjaus- ja muutostyön osalta rakennusvalvonta voi arvioida hankkeen suunnittelutehtävän ja työnjohdon osalta vähäiseksi ja että pääsääntöisesti tiettyjä asioita edellytetään. Viranomaisella on siis tapauskohtaisesti harkintavaltaa vaadituissa asioissa. Lupapäätöksessä asetetaan tarvittavilta osin ehdot mm. oikaisuvaatimuksen tekijöiden mainitsemista suunnitelmista ja työnjohtajista. Niitä ei vaadita hakuvaiheessa.

Pumpun yli 39 desibelin keskiäänitaso

Oikaisuvaatimuksen tekijät ovat tuoneet oikaisuvaatimuksen täydennyksessä esiin Ympäristöministeriön ohjeen rakennuksen ääniympäristöstä. Ohje ei ole viranomaisia, rakennushankkeeseen ryhtyvää tai suunnittelijoita sitova, mutta sen voidaan katsoa edustavan rakentamisessa noudatettavaa hyvää rakentamistapaa ääniympäristöä suunniteltaessa, toteutettaessa ja todennettaessa.

Oikaisuvaatimuksen tekijöiden ohjeesta poimima kohta koskee taloteknisten laitteiden yhteisvaikutuksesta aiheutuvaa äänitasoa,

jonka ohjeiden mukainen keskiäänitasosuositus on 39 dB saman korttelin tonteilla sijaitsevien rakennusten taloteknisille laitteille. Oikaisuvaatimuksen tekijöiden mukaan myös kuudella muulla saman korttelin tontilla kohteen lisäksi on ilmalämpöpumppu tai vesi-ilmalämpöpumppu. Yksittäisten, yleensä jälkikäteen lisättyjen pumppujen vaikutusta korttelin ääniympäristöön ei ole mahdollista ottaa huomioon yksittäisen rakennuslupahakemuksen yhteydessä. Kyseinen ohje tulisi sovellettavaksi lähinnä silloin, kun koko kortteli rakennuksineen ja talotekniikoineen suunnitellaan kokonaisuutena, jolloin yhteisvaikutus voidaan ottaa huomioon.

Yksittäisen hakemuksen ja rakennuksen kohdalla tulee huomioitavaksi Ympäristöministeriön asetus rakennuksen ääniympäristöstä 5 §, joka tässä tapauksessa määrittelee ulkotilassa, tontin rajalla jatkuvan laajakaistaisen äänen keskiäänitason $L_{Aeq,T}$ joka saa olla korkeintaan 45 dB ja enimmäisäänitason $L_{AFmax,T}$ joka saa olla korkeintaan 50 dB. Vastaavat Impulssimaisen tai kapeakaistaisen äänen tasot saavat olla korkeintaan 40 ja 45 dB.

Tieliikennemelun mittaus

Rakennusvalvonta ei voi ottaa kantaa melumittausten mittausmenetelmiin. Mittausmenetelmien valvonta ei kuulu rakennusvalvonnan toimivaltaan.

Rakennusvalvonta huomauttaa kuitenkin, että oikaisuvaatimuksen tekijöiden mainitsema Ympäristöopas tieliikennemelun mittaamiseen on tarkoitettu apuvälineeksi lähinnä maankäytön suunnitteluun. Ohjeessa mainitaan myös, että mittausten suorittaminen riippuu mittausten tarkoituksesta ja vaadittavasta tarkkuudesta.

Sovelletut lainkohdat

Maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:n mukaan valitusoikeus rakennus- ja toimenpidelupapäätöksestä on:

1) viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla; - -

Maankäyttö- ja rakennuslain 187 §:n mukaan viranhaltijan päätökseen asiassa, joka kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta on siirretty hänen ratkaistavakseen, ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen tyytymättömällä on oikeus saada asia asianomaisen viranomaisen käsiteltäväksi (oikaisuvaatimus). Oikeus vaatimuksen tekemiseen määräytyy samojen perusteiden mukaan kuin asianomaisen valitusoikeus. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti viranhaltijalle 14 päivän kuluessa päätöksen antamisesta.

Rakennuksen taloteknisten laitteiden asennukset on suunniteltava ja toteutettava siten, että niiden synnyttämä äänitaso ei ylitä asuinhuoneissa tai oleskelutiloissa, majoitus- tai potilashuoneissa, saman tai läheisten asuinrakennusten avattavien ikkunoiden tai tuuletusluukkujen ulkopuolella, oleskeluun käytettävillä parvekkeilla tai virkistykseen käytettävillä piha- tai oleskelualueilla ympäristöministeriön asetus rakennuksen ääniympäristöstä (297/2017) 5 § mukaisia lukuarvoja.

Ulkotilassa, tontin rajalla jatkuvan laajakaistaisen äänen keskiäänitaso LAeq,T saa olla korkeintaan 45 dB ja enimmäisäänitaso LAFmax,T korkeintaan 50 dB. Vastaavat Impulssimaisen tai kapeakaistaisen äänen tasot saavat olla korkeintaan 40 ja 45 dB.

Tarvittaessa melua tuottava laite on sijoitettava, suunnattava tai melusuojattava siten, että em. asetuksen lukuarvot täyttyvät.

Lain soveltaminen

1.1.2025 astui voimaan uusi rakentamislaki. Rakentamislain 194 §:ssä säädetään vireillä olevien asioiden käsittelystä seuraavasti: "Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva asia käsitellään loppuun soveltaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä." Tämän vuoksi käsiteltäessä maankäyttö- ja rakennuslain aikana myönnettyjen lupien oikaisuvaatimuksia, tulee soveltaa maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä.

Muutoksenhaku

Hallintovalitus

Toimenpiteet

Ote: hakija [REDACTED] ja oikaisuvaatimuksen tekijät [REDACTED]

Julkipano

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 28.01.2025

§ 6

Oikaisuvaatimus rakennuslupaan 398-2024-591 (hakija)

4450/10.03.00.02/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Kaupunkikuva-arkkitehti Armi Patrikainen p. 050 398 5114

Päätös

Lautakunta jätti asian pöydälle.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lautakunta päättää hylätä oikaisuvaatimuksen.

Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa lautakunta päätti yksimielisesti jättää asian pöydälle.

Perusteluosa

Toimenpideluvan 398-2024-592 käsittely rakennusvalvonnassa

Lahden Tilakeskus on hakenut 27.9.2024 toimenpidelupaa toistaiseksi paikallaan pysytettäville graffiti-seinämaalauksille kahdessa rakennuksessa kiinteistöllä 398-16-503-1 osoitteessa Möysänkatu 5. Rakennuslupa-arkkitehti on hylännyt toimenpidelupahakemuksen 18.2.2024, päätöksen antopäivä julkipanon jälkeen on 23.12.2024.

Oikaisuvaatimus

Maankäyttö- ja rakennuslain 187 §:n mukaan viranhaltijan päätökseen asiassa, joka kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta on siirretty hänen ratkaistavakseen, ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen tyytymättömällä on oikeus saada asia asianomaisen viranomaisen käsiteltäväksi (oikaisuvaatimus). Oikeus vaatimuksen tekemiseen määräytyy samojen perusteiden mukaan kuin asianomaisen valitusoikeus. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti viranhaltijalle 14 päivän kuluessa päätöksen antamisesta.

Maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:n mukaan valitusoikeus rakennus- ja toimenpidelupapäätöksestä on:

- 1) viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla;
- 2) sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
- 3) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa; sekä
- 4) kunnalla.

Luvan hakija Lahden Tilakeskus on oikaisuvaatimuksen tekemiselle säädettyssä määräajassa jättänyt oikaisuvaatimuksen.

Luvan hakija on referoituna todennut seuraavaa:

Haetulla julkisivutoimenpideluvalla on tarkoitus löytää tilanteeseen väliaikainen ja kaupungilta turhia puhdistuskustannuksia säästävä järjestely. Graffitien poistaminen ei ole tarkoituksenmukaista tilanteessa, jossa rakennusten purkamislupaprosessi on kesken. Graffitien poistaminen

on ollut jatkuvaa rakennusten ollessa päivittäisessä käytössä. Niiden poistamisesta on luovuttu, kun kiinteistölle on haettu purkamislupaa. Rakennusten käytöstä on luovuttu niiden kunnan vuoksi. Niiden korjaaminen ei ole teknistaloudellisesti järkevää, eikä niille ole löytynyt kiinnostuneita ostajia. Kaavoitustyö korttelin kehittämiseksi on alkanut jo 2018, ja Tilakeskus on toimittanut kaikki kaavatyössä pyydyt selvitykset, eikä kaavatyön etenemisestä ole epäilystä.

Käsiteltävänä olevassa toimenpideluvassa ei ole kyse mistään 171 §:n 2 momentin mukaisesta tilanteesta, joka estäisi luvan myöntämisen. Koska kyse on väliaikaisesta toimenpideluvasta ja koska kaavatyön valmistumisen ja näin ollen purkamislupapäätöksen voidaan olettaa valmistuvan kohtuullisessa ajassa, ei graffitien väliaikaista sallimista voida pitää kohtuuttomana. Poistaminen aiheuttaisi suuria kustannuksia, eikä poistaminen estäisi uusien tuleamista.

Rakennusvalvonnan vastine oikaisuvaatimukseen

Toimenpidelupaa on haettu tontilla olevan kahden rakennuksen seinässä oleville graffiteille, jotka on maalattu omistajan luvalla syksyllä 2023. Tyhjillään oleville huonokuntoisille rakennuksille oli tuossa vaiheessa haettu purkulupaa (lupanumero 398-2023-592), ja tarkoituksena oli, että tilapäisiksi tarkoitettut maalaukset poistuvat rakennusten purun myötä. Tontille on käynnissä asemakaavan muutoshanke A-2830, jossa luonnosvaiheessa on esitetty rakennusten purkamista ja korvaamista uudisrakennuksilla. Rakennuksia ei ole suojeltu, eikä niitä ole osoitettu inventoinneissa kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi. Purkulupaa ei ole voitu myöntää, koska Hämeen Ely-keskus ja Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo ovat lausunnoissaan edellyttäneet, että purkamisen edellytykset (MRL 139 §) tulee selvittää ja perustella osana

kaavatyötä. Tämän vuoksi museo edellytti rakennushistoriallisen selvityksen tekemistä, jotta rakennusten arvot voidaan arvioida. Kaavatyö on viivästynyt mm. näiden selvityksen tekemisen vuoksi. Asian viivästymisen takia väliaikaisiksi tarkoitettut graffitit ovat olleet rakennusten seinissä yli vuoden, ja naapurit ovat kokeneet ne häiritseviksi ja ympäristöä rumentaviksi. Luvan hakija on perustellut maalausten säilyttämistä seinissä sillä, että poistaminen ei ole tarkoituksenmukaista kustannussyistä ennen purkamisluvan ratkaisemista, ja maalaukset osaltaan vähentävät uusien töhryjen tekemistä. Kaksi naapuria on huomauttanut toimenpideluvasta, ja luvan hakija on laatinut niihin vastineen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 166 §:n mukaisesti rakennukset ympäristöineen tulee pitää sellaisessa kunnossa, etteivät ne aiheuta ympäristöhaittaa tai rumenna ympäristöä. Maankäyttö- ja rakennuslain 138 §:n mukaisesti toimenpidelupaa ratkaistaessa noudatetaan, mitä rakennusluvan edellytyksistä säädetään, vain siltä osin kuin on tarpeen toimenpiteen maankäytöllisten ja ympäristöllisten vaikutusten arvioimiseksi. Lupaharkinnassa on ollut arvioitavana toimenpidelupaa koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n mukaisesti vaikutukset kaupunkikuvaan, ja rakennuksen ulkoasua koskeviin muutoksiin, jotka on lupaharkinnassa todettu pitkäaikaisina epäedullisiksi. Tämänhetkisessä tilanteessa, kun naapurit pitävät alun alkaenkin tilapäisiksi tarkoitettuja maalauksia lähiympäristöään rumentavina, eikä kaavamuutoksen ja siten purkuluvan etenemisen aikataulusta ole tietoa, ei ole edellytyksiä myöntää toimenpidelupaa maalausten säilyttämiseen rakennusten mahdolliseen purkamiseen saakka.

Luvan hakija ei ole oikaisuvaatimuksessaan esittänyt sellaisia perusteluja, etteikö toimenpideluvan hylkääminen olisi perusteltua.

Asiakirjat ovat kokonaisuudessaan kokouksessa nähtävänä.

Lain soveltaminen

1.1.2025 astui voimaan uusi rakentamislaki. Rakentamislain 194 §:ssä säädetään vireillä olevien asioiden käsittelystä seuraavasti: "Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva asia käsitellään loppuun soveltaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä." Tämän vuoksi käsiteltäessä maankäyttö- ja rakennuslain aikana myönnettyjen lupien oikaisuvaatimuksia, tulee soveltaa maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä.

Muutoksenhaku: hallintovalitus

Toimenpiteet:

Ote: Lahden Tilakeskus sekä toisen oikaisuvaatimuksen tekijä [REDACTED]

[REDACTED]

Julkipano

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Tiedoksi asian valmistelijalle

Liitteet

- 2 Oikaisuvaatimus, Tilakeskus

Rakennus- ja ympäristölupalaakunta
Pöytäkirja

nro 1

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalaakunta, 28.01.2025

§ 7

Oikaisuvaatimus rakennuslupaan 398-2024-591 (naapuri)

4450/10.03.00.02/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Kaupunkikuva-arkkitehti Armi Patrikainen p. 050 398 5114

Päätös

Lautakunta jätti asian pöydälle.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lautakunta hyväksyy oikaisuvaatimuksen.

Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa lautakunta päätti yksimielisesti jättää asian pöydälle.

Perusteluosa

Toimenpideluvan käsittely 398-2024-592 rakennusvalvonnassa

Lahden Tilakeskus on hakenut 27.9.2024 toimenpidelupaa toistaiseksi paikallaan pysytettäville graffiti-seinämaalauksille kahdessa rakennuksessa kiinteistöllä 398-16-503-1 osoitteessa Möysänkatu 5. Rakennuslupa-arkkitehti on hylännyt toimenpidelupahakemuksen 18.2.2024, päätöksen antopäivä julkipanon jälkeen on 23.12.2024.

Oikaisuvaatimus

Maankäyttö- ja rakennuslain 187 §:n mukaan viranhaltijan päätökseen asiassa, joka kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta on siirretty hänen ratkaistavakseen, ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen tyytymättömällä on oikeus saada asia asianomaisen viranomaisen käsiteltäväksi (oikaisuvaatimus). Oikeus vaatimuksen tekemiseen määräytyy samojen perusteiden mukaan kuin asianomaisen valitusoikeus. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti viranhaltijalle 14 päivän kuluessa päätöksen antamisesta.

Maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:n mukaan valitusoikeus rakennus- ja toimenpidelupapäätöksestä on:

- 1) viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla;
- 2) sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
- 3) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa; sekä
- 4) kunnalla.

Oikaisuvaatimuksen tehnyt naapuri on oikaisuvaatimuksen tekemiselle säädettyssä määräajassa jättänyt oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksessa on esitetty päätökseen liitettäväksi määräaika, jolla kiinteistön omistajan on ennallistettava kohde alkuperäiseen kuntoon poistamalla ennen toimenpideluvan hakemista tehdyt graffitit.

Hakijan vastine oikaisuvaatimukseen

Hakijalta on pyydetty vastine oikaisuvaatimuksen johdosta 8.1.2025. Hakija on ilmoittanut sähköpostitse 16.1.2025, ettei anna vastinetta.

Rakennusvalvonnan vastine oikaisuvaatimukseen

Toimenpidelupaa on haettu tontilla olevan kahden rakennuksen seinässä oleville graffiteille, jotka on maalattu omistajan luvalla syksyllä 2023. Tyhjillään oleville huonokuntoisille rakennuksille oli tuossa vaiheessa haettu purkulupaa (lupnumero 398-2023-592), ja tarkoituksena oli, että tilapäisiksi tarkoitetut maalaukset poistuvat rakennusten purun myötä. Tontille on käynnissä asemakaavan muutoshanke A-2830, jossa luonnosvaiheessa on esitetty rakennusten purkamista ja korvaamista uudisrakennuksilla. Rakennuksia ei ole suojeltu, eikä niitä ole osoitettu inventoinneissa kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi. Purkulupaa ei ole voitu myöntää, koska Hämeen Ely-keskus ja Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo ovat lausunnoissaan edellyttäneet, että purkamisen edellytykset (MRL 139 §) tulee selvittää ja perustella osana kaavatyötä. Tämän vuoksi museo edellytti rakennushistoriallisen selvityksen tekemistä, jotta rakennusten arvot voidaan arvioida. Kaavatyö on viivästynyt mm. näiden selvityksen tekemisen vuoksi. Asian viivästymisen takia väliaikaisiksi tarkoitetut graffitit ovat olleet rakennusten seinissä yli vuoden, ja naapurit ovat olleet rakennusvalvontaan yhteydessä vuoden 2024 kesästä alkaen, ja vaatineet maalausten poistamista, kokiene häiritseviksi ja ympäristöä rumentaviksi. Luvan hakija on perustellut maalausten säilyttämistä seinissä sillä, että poistaminen ei ole tarkoituksenmukaista kustannussyistä ennen purkamisluvan ratkaisemista, ja maalaukset osaltaan vähentävät uusien töhryjen tekemistä. Kaksi naapuria on huomauttanut toimenpideluvasta, ja luvan hakija on laatinut niihin vastineen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 166 §:n mukaisesti rakennukset ympäristöineen tulee pitää sellaisessa kunnossa, etteivät ne aiheuta ympäristöhaittaa tai rumenna ympäristöä. Maankäyttö- ja rakennuslain 138 §:n mukaisesti toimenpidelupaa ratkaistaessa noudatetaan, mitä rakennusluvan edellytyksistä säädetään, vain siltä osin kuin on tarpeen toimenpiteen maankäytöllisten ja ympäristöllisten vaikutusten arvioimiseksi. Lupaharkinnassa on ollut arvioitavana toimenpidelupaa koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n mukaisesti vaikutukset kaupunkikuvaan, ja rakennuksen ulkoasua koskeviin muutoksiin, jotka on lupaharkinnassa todettu pitkäaikaisina epäedullisiksi.

Lupapäätöksessä ei ollut mainintaa määräajasta maalausten poistamiseksi. Naapurin esitys määräajan asettamisesta voidaan hyväksyä. Määräajaksi puhdistustoimille esitetään kolmea kuukautta tämän päätöksen lainvoimaisuudesta.

Asiakirjat ovat kokonaisuudessaan kokouksessa nähtävillä.

Lain soveltaminen

1.1.2025 astui voimaan uusi rakentamislaki. Rakentamislain 194 §:ssä säädetään vireillä olevien asioiden käsittelystä seuraavasti: "Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva asia käsitellään loppuun soveltaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä." Tämän vuoksi käsiteltäessä maankäyttö- ja rakennuslain aikana myönnettyjen lupien oikaisuvaatimuksia, tulee soveltaa maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä.

Muutoksenhaku: hallintovalitus

Toimenpiteet:

Rakennus- ja ympäristölupalaakunta
Pöytäkirja

nro 1

Ote: oikaisuvaatimuksen tekijä [REDACTED], luvan
hakija Lahden Tilakeskus
Julkipano

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Tiedoksi asian valmistelijalle

Liitteet

- 3 Oikaisuvaatimus (naapuri)

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 28.01.2025

§ 8

Lausunto Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle rakennus- ja ympäristölupalautakunnan päätöksestä 5.11.2024 § 91

492/11.01.00.05/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Ympäristönsuojelutarkastaja, Aleksi Hattunen, 044 483 0054

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla lautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta päättää antaa lausuntonaan

Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle perusteluosassa esitetyn.

Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Lahden rakennus- ja ympäristölupalautakunta antaa valituksesta seuraavan lausunnon:

Valittajan asianosaisuus (maa-aineslaki 20 §)

Lahden rakennus- ja ympäristölupalautakunta pyytää Hämeenlinnan hallinto-oikeutta tutkimaan valittajatahon asianosaisuusaseman ennen valituksen käsittelyä. Valituksen on laatinut Nyby Arboretum Oy ja valituksen on allekirjoittanut kyseisen yrityksen toimitusjohtaja.

Yritystietojärjestelmän mukaan Nyby Arboretum osakeyhtiön toimipaikka sijaitsee noin kuuden kilometrin päässä kyseisestä maa-ainestenottokohteesta. Maa-aineslain 20 a §:n mukaan valitusoikeus tämän lain mukaiseen lupapäätökseen on:

- 1) asianosaisella;
- 2) kunnan jäsenellä;
- 3) rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 4) toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 5) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä toiminnan vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella;
- 6) muulla asiassa yleistä etua valvovalla viranomaisella.

Edellä esitetyn mukaisesti, ja koska Nyby Arboretum Oy ei ole valituksessa muuta esittänyt, lautakunta katsoo, ettei valittajalla ole asianosaisasemaa kyseiseen maa-aineslupaan liittyen. Tästä johtuen hallinto-oikeuden tulisi jättää valitus tutkimatta ja hylätä valitus.

Valituksessa esitettyihin muihin asioihin lautakunta lausuu seuraavaa (kursiivilla olevat tekstit viittaavat valituksessa esitettyihin asioihin):

Maa-aineksen luvan pituus ja maa-aineksen oton suhde kaavoitukseen

Maa-aineksenotolle voidaan myöntää maa-aineslain 10 § mukaan lupa 15 vuodeksi, mikäli ottaminen kohdistuu maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa maa-ainesottamiseen varatulle alueelle. Alue on merkattu sekä maakuntakaavassa että oikeusvaikutteisessa

yleiskaavassa maa-aineksenottoalueeksi, joten lupa voidaan myöntää 15 vuodeksi. Maa-aineksenotto ei ole kaavoituksen vastaista toimintaa. Lahden kaupungin kaupunkisuunnittelun vastuualue on todennut maa-aineksenottohakemuksesta antamassaan lausunnossa, että maankäytön näkökulmasta ei ole estettä maa-aineksen jatkamiselle. Rakennus- ja ympäristölupalautakunta toteaa, että kyseisellä kiinteistöllä on harjoitettu maa-aineksenottoa maa-aineksenottohakemusten perusteella yli 20 vuoden ajan, joten kyseessä ei ole uusi ottoalue.

Otettavan maa-aineksen käyttö ja kierrätys

Rudus Oy:n Uudenkylän maa-aineksenottoalueelta otettavaa maa-ainesta käytetään myös muihin käyttötarkoituksiin, kuin vain betonin valmistukseen. Kaikkea rakentamisessa käytettävää kiviainesta ei nykyisellään voida korvata kierrätysmateriaalilla, joten maa-aineksen ottaminen on tarpeellista nykyisen infran rakentamisessa ja ylläpidossa.

Pohjaveden turvaaminen varovaisuusperiaatteen mukaisesti

Pohjaveden turvaamiseksi on lupapäätöksessä määrätty, ettei maa-aineksen ottamista saa ulottaa tasoa +100 alemmaksi, jolloin kaivualan pohjan pinnan sekä pohjaveden pinnan väliin jää noin 18 metriä paksu suojakerros maa-ainesta. Suojakerroksen paksuus on huomattavasti suurempi kuin Ympäristöministeriön oppaassa 2023:30 varovaisuusperiaate huomioiden suositeltu suojakerroksen paksuus 3–4 m.

Päätöksessä on määrätty pohjaveden suojelemiseksi järjestämään tukitoiminta-alueelle sekä murskaus- ja seulentalaitteistojen vuodonhallintaa varten kaksinkertainen maaperänsuojaus. Lisäksi toiminnan pohjavesivaikutuksia tarkkaillaan vuosittain alueelle asennetusta pohjaveden havaintoputkesta. Pohjaveden pilaantumisen sekä pilaantumisvaaran

estämiseksi on annettu määräyksiä myös kivenmurskaukseen Rudus Oy:lle myönnettyssä ja voimassa olevassa ympäristölupapäätöksessä (Lahden seudun ympäristölautakunta, 25.11.2014 § 83).

Lahden rakennus- ja ympäristölupalautakunta näkee, että pohjaveden pilaantumisen ja myös pilaantumisvaaran ehkäisy on huomioitu maa-aineslain perusteella tehdyssä päätöksessä annetut lupamääräykset ja toiminnan sijaintipaikka huomioiden.

Melu-, pöly- ja liikenteen vaikutukset lähiasukkaille

Hakemuksen liitteenä olevassa ottamissuunnitelmassa on esitetty toimenpiteet pölyn leviämisen estämiseksi, liikenteen haittoja ehkäistään kastelemalla ajoreittejä sekä suunnitelmassa on arvioitu, ettei melutason ohjearvot ylity lähimmissä häiriintyvissä kohteissa. Lupapäätöksessä on määrätty, että pölyn ja melun leviämistä on estettävä parasta käyttökelpoista tekniikkaa käyttämällä ja toiminnasta ei saa aiheutua asutukselle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa. Maa-ainesoton vaikutukset lähiasukkaille on siis arvioitu ja huomioitu päätöksessä.

Kestävä kehitys sekä ilmastonmuutoksen vaikutukset 15 vuoden aikana luonnon monimuotoisuuteen, pohjaveden riittävyyteen ja puhtauteen sekä väestön elinolosuhteisiin ja terveyteen

Nastamäen maa-ainesalueen lupahakemus ei vaadi siinä esitettyjen maa-aineksen ottomäärien perusteella YVA-arviointia, maa-ainesasetuksessa ei vaadita selvittämään ilmastonmuutoksen vaikutuksia lupa-aikana ympäristöön tai pohtimaan lupatarvetta kestävän kehityksen näkökulmasta.

Maa-aineslain 6 § mukaan lupa maa-ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa maa-aineslain 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Lahden rakennus- ja ympäristölupalautakunta näkee, että Rudus Oy:lle maa-aineksenottoon Uudenkylän alueelta myönnettyä lupaa ei ole syytä muuttaa tai kumota valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella. Maa-ainesottoalue maisemoidaan annettujen lupamääräysten mukaisesti luvan päättyessä, jonka jälkeen alue palautuu metsätalouskäyttöön.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: Hämeenlinnan hallinto-oikeus, hameenlinna.hao@oikeus.fi, otteen mukana lähetetään hallinto-oikeuden pyytämät asiakirjat (oheismateriaali lukuun ottamatta valitusta), saatteessa mainittava hallinto-oikeuden diaarinumero 2861/03.04.04.04.25/2024

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 28.01.2025

§ 9

Tiedoksi merkittävät asiat

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Tiedoksi tuodaan seuraavat asiat:

- Rakennusvalvonnan viranhaltijoiden lupapäätökset 28.11.2024 -
31.12.2024

- Hämeenkatu 24, syyttämättäjättämispäätös 7.1.2025

- Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 17.1.2025 toimenpidepyynnön
käsittelystä tehtyyn valitukseen (jätetty tutkimatta)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Lahten kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 28.01.2025

§ 10

Muut asiat

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Lautakunta keskusteli ajankohtaisista asioista.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta

Pöytäkirja

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 1, § 2, § 4, § 6, § 7, § 8, § 9, § 10

nro 1

Lahden kaupunki

MUUTOKSENHAKUKIELTO

oikaisuvaatimus/kunnallisvalitus

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja
Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 3

nro 1

Lahden kaupunki

VALITUSOSOITUS, hallintovalitus

Valitusoikeus

Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Valitusviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Yhteystiedot

www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1

13100 Hämeenlinna

029 56 42210

faksi 029 56 42269

hameenlinna.hao(at)oikeus.fi

Aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 8.00-16.15.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Valitusaika ja sen alkaminen

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä,

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 1

jollei muuta näytetä. Annettaessa päätös asianosaiselle tiedoksi hänen suostumuksellaan sähköisenä viestinä hänen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. [Linkki tuomioistuinmaksulakiin \(1455/2015\)](#).

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- vaatimusten perustelut;
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä

Rakennus- ja ympäristölupalaakunta
Pöytäkirja

nro 1

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HOL 32 §).

Valitusasiakirjojen toimittaminen valitusviranomaiselle

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tuomioistuinmaksut

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta. [Linkki tuomioistuinmaksulakiin \(1455/2015\)](#). Ajantasainen tieto hallinto-oikeuden oikeudenkäyntimaksuista [Tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja
Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 5

nro 1

Lahden kaupunki

VALITUSOSOITUS, lupa-asiat

Valitusoikeus MRL 192 §

Valitusoikeus rakennus- ja toimenpidelupapäätöksestä on:

- 1) viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla;
- 2) sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
- 3) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa; sekä
- 4) kunnalla.

Valitusoikeus maisematyölupaa ja rakennuksen purkamislupaa koskevasta päätöksestä on:

- 1) sillä, jonka oikeuteen ja velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;
- 2) kunnan jäsenellä; sekä
- 3) kunnalla ja naapurikunnalla, jonka maankäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa.

Valitusoikeus rakennuksen purkamista koskevasta päätöksestä on myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella silloin, kun rakennus on valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä. Jos rakennusluvan mukainen rakentaminen merkitsee purkamislupaa edellyttävän valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävän rakennuksen purkamista, valitusoikeus rakennusluvasta on myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja
Valitusoikeus MRL 193 §

nro 1

Valitusoikeus maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:n mukaisesta poikkeamispäätöksestä on:

- 1) viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla;
- 2) sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen ja muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
- 3) sillä, jonka asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin hanke saattaa huomattavasti vaikuttaa;
- 4) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;
- 5) kunnalla ja naapurikunnalla, jonka maankäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa;
- 6) toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhdistyksellä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun tai kulttuuriarvojen edistäminen taikka elinympäristön laatuun muutoin vaikuttaminen;
- 7) alueellisella ympäristökeskuksella; sekä
- 8) muulla viranomaisella toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Valitusviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Yhteystiedot

www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1

13100 Hämeenlinna

029 56 42210

faksi 029 56 42269

hameenlinna.hao(at)oikeus.fi

Aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 8.00-16.15.

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Valitusaika ja sen alkaminen

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen antamisesta.

Tämä päätös on annettu julkipanon jälkeen. Päätöksen antopäivä on julkipanopäivää seuraava arkipäivä. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu.

Päätöksen antopäivä

Päätöksen antopäivä on kirjattu tehdyllä päätöksellä.

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- vaatimusten perustelut;
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HOL 32 §).

Valitusasiakirjojen toimittaminen valitusviranomaiselle

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä.

Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tuomioistuinmaksut

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja

Rakennus- ja ympäristölupalaakunta
Pöytäkirja

nro 1

valitusviranomaiselta. [Linkki tuomioistuinmaksulakiin \(1455/2015\)](#). Ajantasainen tieto hallinto-oikeuden oikeudenkäyntimaksuista [Tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).